

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНІХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВНЗ

***Резюме.** Розглянуті теоретичні аспекти застосування міжпредметної інтеграції як мета-результату синергетичного механізму організації інтегрального професійного простору в процесі навчання майбутніх практичних психологів.*

***Ключові слова:** міжпредметна інтеграція; синергетичні принципи; інтегральний професійний простір; професійно-спрямована психолого-педагогічна компетентність; професійна надійність практичних психологів.*

Постановка проблеми. Нова парадигма людського існування, що базується на інтегрованих та глобальних принципах мислення, обумовлена тим, що техногенна цивілізація з усіма її досягненнями в галузі науки, техніки, освіти, привела людство до глобальних криз у всіх сферах, що обумовило необхідність пошуку нового шляху розвитку суспільства.

У Всесвітній декларації про вищу освіту для ХХІ століття, підписаній на порозі нового тисячоліття, сформульовано необхідність нового бачення парадигми вищої освіти, яка має бути орієнтована на того, хто навчається, а також нового бачення в «парадигмі її змісту, методів, практики і засобів забезпечення на основі нових видів зв'язків і партнерства зі спільнотою, і самими широкими верстами населення» [1]. У документі підкреслюється, що вищі навчальні заклади повинні забезпечувати таку освіту студентам, яка виховує в них добре поінформованих та глибоко мотивованих громадян, здатних до критичного мислення, аналізу суспільної проблематики, пошуку та використанню рішень проблем, які постають перед суспільством, а також до того, щоб брати на себе соціальну відповідальність.

Сьогодні у центрі уваги ініціаторів та учасників Європейського освітнього простору перебуває проблема вдосконалення відкритої європейської освіти, головне змістовне завдання якої полягає у збереженні й забезпеченні відповідної якості професійної підготовки фахівця й пошуку механізмів її підвищення. Самостійність і професійна відповідальність у прийнятті рішень, демократизація відношень суб'єктів освітнього простору, вирішення проблем гуманізації в суспільстві вимагають від кожного майбутнього фахівця усвідомленості дій, рефлексивної та комунікативної культури,

що, в свою чергу, потребує оволодіння синергетичними моделями управління інтегративно-діяльнісним освітнім процесом у ВНЗ. Саме тому однією з найважливіших стратегічних задач на сьогоднішньому етапі модернізації системи вищої освіти України є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог, а основним завданням, що стає перед вищим навчальним закладом, є створення інноваційних моделей навчального процесу, що сприятимуть забезпеченню цієї якості. Під якістю професійної підготовки практичного психолога ВНЗ у нашому дослідженні розглядається здатність освітнього середовища задовольняти, з одного боку, потреби ринку праці у фахівцях відповідної кваліфікації, а, з іншого, потреби особистості в отриманні конкурентоздатних продуктивних знань та інтегрованих умінь і навичок. Для цього, на думку багатьох дослідників, основою сучасної вищої освіти повинні бути не стільки навчальні дисципліни, скільки способи мислення та діяльності, тобто вищі навчальні заклади мають створити умови не лише для забезпечення майбутнього фахівця ґрунтовними професійними знаннями, навичками для формування його світогляду на основі сучасної наукової картини світу, а й розвитку самостійного, критичного творчого мислення, умінь і навичок контролю, прогнозування, своєчасного прийняття обґрунтованих рішень, а головне – сприяти соціальній самореалізації особистості.

Як свідчить аналіз наукових публікацій останніх років [2, 3, 4], ефективна реалізація вказаних вимог неможлива без використання сучасних підходів, нової методології, нових понять та категорій, що пропонує синергетична парадигма освіти, впровадження якої, на наш погляд, дозволить обґрунтувати використання синергетичних механізмів до розгляду складових компонентів освітнього

процесу, в тому числі і основних її компонентів – суб'єктів педагогічного процесу – особистості викладача і студента як основи самоорганізації та саморозвитку навчального процесу у ВНЗ.

Сучасний ринок, а звідси, й система вищої технічної освіти також потребує підготовки фахівця нового типу – практичного психолога з фундаментальною гуманітарною та психолого-педагогічною підготовкою, здатного до особистісно-відповідального прояву, інтенсивного самовизначення, продуктивної самореалізації і безперервного саморозвитку. Виходячи із цілей, задач і функцій майбутньої професійної діяльності практичного психолога, коли на перший план виходять завдання науково-обґрунтованої інтеграції гуманітарного і технічного знання, пошук синергетичних механізмів має створити ефективні умови для структурування професійної підготовки майбутнього фахівця в режимі особистісного розвитку як суб'єкта інтеграції міжпредметних ресурсів професійної підготовки.

Ще не стало дидактичною нормою в процесі професійної підготовки вбачати в особистості студента – генератора освітнього процесу – суб'єкта міжпредметної інтеграції, здатного ефективно функціонувати в синергетичному освітньому просторі, основу якого складає ідея міжсуб'єктної реальності конструювання психолого-педагогічних умов для формування професійної автономності майбутніх практичних психологів. Джерелом і рушійною силою професійної автономності в інтегральному професійному просторі є, з одного боку, особистісний синергетизм майбутнього фахівця, а, з іншого, синергетизм його взаємодії з іншими, коли всі професійні й особистісні компетентності творчо взаємодіють з метою досягнення запланованого кінцевого результату навчально-виховного процесу, створюючи гармонійність «мета – результат» синергетичного навчання майбутніх практичних психологів. Саме тоді, коли міжсуб'єктна реальність сприятиме створенню психолого-педагогічних умов впливу однієї людини на іншу, тобто творення себе «від іншого», сформується і практично здійснюватимуться нові механізми інтеграції різних компонентів навчально-професійного і особистісного характеру в синергетичну цілісність професійної підготовки, а процес саморозвитку та самовдосконалення майбутнього фахівця буде розглядатиметься як перехід від індивідуальної форми вихідного рівня розвитку професійної компетентності – через спільну «мету – результат» синергетичного навчання – в професійну автономність вищого рівня розвитку, а саме, професійну надійність суб'єкта, що навчається.

Таким чином, необхідність модернізації професійної підготовки майбутніх психологів потребує методологічного підґрунтя, яке дозволить усвідомити всю повноту і цілісність інтеграційних установок цієї підготовки та довести її гуманістичне спрямування – розвиток особистості майбутнього практичного психолога із професійно-спрямованими психолого-педагогічними компетентностями. Саме тому проблема формування інтегрального професійного простору виходить на рівень пріоритетних у вищій технічній школі взагалі і в авіаційній галузі зокрема.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуальність і доцільність дослідження сформульованої проблеми зумовлено, перш за все, загостренням низки суперечностей, що характеризують сучасний нелінійний освітній простір професійної підготовки майбутніх практичних психологів вищих технічних навчальних закладів України, а саме, між:

- умовами сучасного відкритого, нелінійного світу, що постійно змінюється, і відсутністю орієнтації на нову стратегію, на нові методології мислення і пізнання [5];
- сучасним рівнем вимог ринку праці до професіоналізму майбутніх практичних психологів та невдосконаленою системою професійної підготовки у ВНЗ;
- задекларованими завданнями гуманізації професійної освіти в Україні, які б забезпечували цілісний розвиток особистості майбутнього фахівця із сформованими професійно-спрямованими психолого-педагогічними компетентностями та відсутністю науково обґрунтованої відкритої, самоорганізуючої системи такого розвитку особистості;
- необхідністю створення інтегрального професійно-освітнього простору для творчого професійного й особистісного зростання майбутніх практичних психологів ВНЗ і відсутністю його системного теоретичного і методологічного обґрунтування;
- утвердженням синергетичного підходу в професійній освіті, пріоритетом впровадження проектно-контекстних технологій і відсутністю теоретико-методичного підґрунтя алгоритму впровадження;

- невизначеністю сутності самого феномену професійно-спрямована психолого-педагогічна компетентність майбутнього практичного психолога, ототожненням її структури і змісту з іншими педагогічними категоріями і недостатньою розробкою системи її формування.

Ці та інші суперечності доводять, що професійна підготовка майбутніх практичних психологів ще не повною мірою відповідає сучасним гуманістичним моделям професійної освіти, що суттєво впливає на їх рівень професіоналізму. І хоча у сучасному освітньому середовищі утверджується тенденція пріоритетності особистісного розвитку, на практиці домінує предметно-центрована спрямованість професійної підготовки фахівців ВТНЗ, сутність якої полягає у формуванні адаптивних механізмів організму майбутнього фахівця до умов майбутньої професійної діяльності та їх психофізіологічної надійності. Вирішення цих суперечностей потребує переосмислення мети, змісту, функцій і завдань професійної підготовки майбутніх практичних психологів вищих технічних закладів освіти відповідно до вимог синергетичної парадигми професійної освіти.

Об'єкт дослідження: процес професійної підготовки майбутніх практичних психологів у ВТНЗ.

Предмет дослідження: синергетична організація інтегрального професійно-освітнього простору як мета – результат ефективності професійної підготовки майбутніх практичних психологів у ВТНЗ.

У сучасній науковій літературі активно обговорюється проблема якості професійної підготовки шляхом застосування інтеграційного, синергетичного і компетентісного підходів (В. Биков, С. Бугайцев, Г. Васянович, С. Гончаренко, І. Єршова-Бабенко, І. Зязюн, М. Євтух, Н. Ничкало, І. Смирнова, С. Сисоєва та ін.) до підготовки висококваліфікованого спеціаліста-професіонала, що пов'язана з висвітленням засад взаємодії як форми суб'єкт-суб'єктних відносин. Аналіз питань співвідношення особистості і синергетичного освітнього середовища, умов організації взаємовпливу привів до введення у наукову практику поняття «освітній простір» (О. Данілюк, Е. Зеєр, Р. Пономарев, І. Фрумін, Б. Ельконін) з висвітленням технологічних основ організації його внутрішньої структури на основі принципу міжпредметної інтеграції, що, конкретизуючись у вигляді дидактичних правил формування його інтеграційних механізмів, розкриває підвалини міжсуб'єктної взаємодії викладача і студента, студентів в процесі вирішення квазіпрофесійних проблемних навчальних завдань.

Серед учених, які присвятили свої дослідження проблемам інтеграції в професійній підготовці майбутніх практичних психологів, можна виділити праці О. Ворони, Н. Завалової, В. Кузнецова, О. Ларічева, В. Пономаренка, що досліджували проблему інтеграції різних видів підготовки льотного і диспетчерського складу з метою формування їх професійної надійності.

Незважаючи на значну кількість психолого-педагогічних досліджень, проблема організації інтегрального професійного простору майбутніх практичних психологів у вищих технічних навчальних закладах як у теоретичному, так і в практичному планах залишається малодослідженою. Зокрема, недостатньо дослідженою у теоретико-методичному аспекті є міжсуб'єктна взаємодія у конструюванні спільних професійно-спрямованих психолого-педагогічних умов формування інтегральної професійної компетентності майбутніх фахівців. Не розкрита системна сутність інтеграції психолого-педагогічних дисциплін з квазіпрофесійною практикою, її структурою і технологіями; не визначена сутність самого феномену «професійно-спрямована психолого-педагогічна компетентність майбутнього практичного психолога ВТНЗ»; недостатньо розроблена система її формування.

В якості провідної ідеї дослідження розглядається положення про те, що синергетична організація інтегрального професійного простору майбутніх фахівців ВТНЗ має поєднувати в собі такі різновекторні фактори, які, з одного боку, визначають розвиток студента як суб'єкта навчальної діяльності, а, з іншого, запускають внутрішні механізми його професійного й особистісного зростання як мети – результату освіти.

Тому в більшості сучасних педагогічних досліджень йдеться не про формування окремих професійних якостей майбутнього практичного психолога, а про створення умов для повноцінного прояву і розвитку особистісних якостей людини (С. Бондаревська, І. Зязюн, О. Крюкова, Л. Разбегасєва). Відбувається реформування традиційної знаннєвої моделі освіти, яка в умовах реалізації синергетичної парадигми розглядається як складова інтегральної професійної підготовки майбутнього практичного психолога, перетворюючись із його мети у засіб.

Сучасна педагогіка відмовляється від навчання, у якому студент є об'єктом навчальної діяльності, і переходить до системи організації підтримки і стимулювання пізнавальної

самостійності, створення умов для творчості, до педагогіки співпраці, головна мета якої полягає в наданні особистості потужної життєвої мотивації, формування її потенціалу як системи творчих здібностей і передумов їх реалізації, виховання її впевненою у своїх правах і свідомою в обов'язках, надання їй автономності як запоруки її самоактуалізації, тобто формування інноваційних якостей творчої особистості.

Навчання у співпраці (cooperative learning) є однією із продуктивних особистісно-орієнтованих технологій, яка кваліфікується у педагогіці як навчання і виховання у малих групах. В університеті Джона Хопкінса був розроблений варіант навчання у співпраці Student Team Learning (STL, навчання в команді), де особлива увага приділялася «груповим цілям» (team goals) та успіху всієї групи (team success). Хоча наявним тут є прагматичний, діяльнісно-пізнавальний аспект, який формує у студента спрямованість на успіх, надзвичайно важливим є те, що, за суто прагматичним аспектом, не втрачається сенс діяльності, спрямований на гуманні відносини в колективі, толерантне ставлення до людини як вищої цінності. Вартісним цей підхід є з погляду на формування у майбутніх практичних психологів таких професійних якостей, як уміння діалогічно спілкуватися, взаєморозуміння, прагнення пізнати логіку один одного, адаптуватися в групі, в колективі, без яких неможливі професійна та життєва компетентності. Тобто, на відміну від звичних «знань, умінь і навичок до структури професійної компетентності увійшли цінності й якості, що перетворили «виконавця», який знає, уміє і діє, на «усвідомленого творця», який знає, заради чого і яким чином він діє» [6, с. 217].

Ознаками, які свідчать про зміни в особистості студента, що відбулися завдяки виховному впливу навчального колективу, можна вважати такі: позитивні зміни в характері діяльності, за якими стоїть зміна мотивації даної діяльності, пов'язана з виникненням нових ціннісних орієнтирів; нове ставлення до загальнолюдських, національних і професійних цінностей, що виражається в різних формах.

У результаті самовизначення в навчальній діяльності особистість майбутнього практичного психолога вибудовує власну систему мотивів, смислів, значеннєве проблемне знаннєве поле, тобто внутрішньо значущий розвивальний суб'єктний простір, який є зв'язуючим ланцюжком між інтегральним професійним простором і створеним особистістю внутрішнім планом діяльності, тобто внутрішнім розвивальним освітнім простором особистості. Створений таким чином простір дозволяє майбутньому практичному психологу діяти у двох напрямках, а саме: як суб'єкту навчальної діяльності, який функціонує, взаємодіє з іншими суб'єктами в інтегральному професійному просторі для отримання навчальної інформації, нових продуктивних знань та умінь; адаптації до вимог майбутньої професійної діяльності; як активному учаснику у його наповненні і формуванні; трансформації в бік особистісних орієнтирів, смислів, проявляючи автономність і здійснюючи власний професійний розвиток у процесі навчальної діяльності. У другому напрямку даного простору – як студент, що концентрує зусилля на самостворенні власної суб'єктності – концентрації внутрішніх рушійних сил, здатності до міжсуб'єктної взаємодії, в результаті чого у внутрішньому плані діяльності особистості студента здійснюється подолання у собі того сформованого і сталого, що закриває шлях до створення нового через «іншого».

Крім того, досліджуючи проблему міжпредметної інтеграції професійної підготовки майбутнього практичного психолога, ми виходили з того, що при формуванні змісту сучасної професійної освіти, з урахуванням інтеграційного потенціалу кожної дисципліни, слід особливу увагу приділяти як дослідженню логічних структур засвоєння навчальних дисциплін, так і механізмів виникнення нового інтегративного знання в цілісній структурі навчальної діяльності. Міжпредметна інтеграція за умов такого розуміння змісту професійної освіти майбутнього практичного психолога стає специфічним механізмом синергетичної організації інтегрального професійного простору як форми закріплення мета-результату у навчальній діяльності; значущості для майбутніх фахівців предметно-дисциплінарних смислів з погляду реалій їхньої готовності до професійного і особистісного саморозвитку, розглядаючи, при цьому, власний синергетизм студента як систему синергетичного порядку, що сформована і діє за принципом створення внутрішніх чинників (мотивів, потреб, цілей) у внутрішньому плані діяльності особистості, які функціонують як в інтегральному професійному просторі, так і в суб'єктно-розвивальному освітньому просторі.

Сформульована вище провідна ідея дослідження, на наш погляд, може бути реалізована, якщо професійно-спрямовані психолого-педагогічні умови синергетичної організації інтегрального професійного простору, що сформовані на засадах міжпредметної інтеграції, розглядаючи психіку суб'єктів освітнього простору як відкриту неврівноважену нелінійну систему, яка знаходиться під

флуктуаційним впливом зовнішнього інформаційного простору, що діє на свідомість і підсвідомість, дозволяють сформулювати гіпотетичне припущення щодо "біфуркаційного" механізму розвитку особистості студента, а процес еволюційного розвитку особистості цього процесу (викладача і студента) представити у вигляді безперервного ланцюжка дискретних областей певного суб'єктного параметричного простору поблизу критичних точок, що є результатом дії малих подразників інформаційно-освітнього середовища на психіку суб'єктів навчального процесу. Крім того, якщо взяти до уваги спонтанний характер вибору подальшої траєкторії еволюції освітньої системи в точках біфуркації, то стає зрозуміло цілком імовірна природа нелінійної динаміки формування суб'єктів освітньої системи під час навчального процесу (саме цим можна пояснити збої у цьому процесі при вихованні особистості на кінцевому етапі навчального процесу, які можуть сильно відрізнятися від тих, що були спроектовані на початковому етапі даного процесу). Досягнення ж високого рівня сформованості професійної готовності майбутнього практичного психолога до прояву синергетизму в навчальній діяльності можливе за умов, якщо:

> синергетизм особистості майбутнього фахівця розглядати як професійно-синергетичну психолого-педагогічну компетентність до створення суб'єктно-розвивального освітнього простору, що структурно підпорядкований інтегральному професійному простору вищого порядку;

> процес формування готовності особистості майбутнього фахівця до прояву синергетизму в навчальній діяльності здійснюватиметься з урахуванням рівня розвитку його психолого-педагогічної компетентності та здатності до самомотивації, саморефлексії і саморегуляції навчальної діяльності;

> забезпечення поетапного формування готовності майбутнього практичного психолога до прояву синергетизму в навчальній діяльності здійснюватиметься через діагностику, оцінювання та управління цим процесом.

Сформульовані психолого-педагогічні умови вимагають сформованості відповідних технологій навчання, які відповідали б:

- створенню атмосфери взаємної довіри і вимогливості, а також всебічної турботи протягом всього навчально-виховного процесу;
- формуванню спільних цілей та інтересів, спрямованих на «завтрашню» професійну діяльність;
- умінням розробляти і перевіряти взаємоприйнятну технологію спільної та самостійної діяльності, спрямованої на процеси самоуправління і самоактуалізації майбутнього практичного психолога;
- володінню високою культурою пізнавальної діяльності;
- прогнозуванні навчальної діяльності в умовах творчої самостійності суб'єктів освітнього процесу.

Крім того, запровадження синергетичної парадигми передбачає застосування таких специфічних методів навчання при побудові всього освітнього процесу, як самоосвіта, нелінійний діалог учасників освітнього процесу, стимулююче навчання, навчання як адаптивна модифікація, навчання як фазовий перехід. Основою реалізації такої моделі освіти є новий тип соціальних відносин між учасниками навчально-виховного процесу, який передбачає співробітництво, співтворчість, взаємну допомогу. Як підкреслює С. Шевельова [8], ситуація спільного творчого освоєння світу, коли учасники освітнього процесу об'єднуються в єдину структуру, дозволяє реалізувати оптимальні освітні траєкторії для кожного учасника процесу, при цьому справжня освіта базується на самовдосконаленні особистості в спілкуванні. Відповідний навчально-виховний процес характеризується наступними особливостями:

- формальний процес передачі знань змінюється розв'язанням конкретних завдань, які спільно обговорюють викладач і студент;
- формування знань і вмінь студентів відбувається не через пасивне запам'ятовування, а полягає в оволодінні різноманітною інформацією;
- формою спілкування викладача зі студентом стає взаємний обмін інформацією, що передбачає велику самостійну роботу та самоосвіту студентів шляхом застосування, окрім традиційних, нових засобів пізнання, пов'язаних із сучасними технічними можливостями;

– характер відносин між учасниками освітнього процесу базується на чергуванні домінування викладача та студента або їх рівності.

Вивчаючи проблему застосування принципів синергетики при побудові навчально-виховного процесу, ряд дослідників виокремлюють три взаємопов'язані напрями впровадження синергетики в освітній процес - синергетика для освіти, синергетика в освіті та синергетика освіти. Аналіз наукових робіт дозволив виділити основні шляхи реалізації принципів синергетики при побудові навчально-виховного процесу (таблиця 1) [9]. Таблиця 1.

Шляхи реалізації принципів синергетики

№	Напрямок впровадження	Шляхи реалізації
1.	Синергетика для освіти	<ul style="list-style-type: none"> • інтегративні курси синергетики у вищій школі; • цикл фундаментальних дисциплін у вищій школі; • цикл спеціальних дисциплін на рівні аспірантури; • підвищення кваліфікації викладачів; • адаптивні курси та друга вища освіта;
2.	Синергетика в освіті	<ul style="list-style-type: none"> • фундаменталізація освіти, яка базується на принципах синергетики; • внесення принципових змін в існуючі програми як фундаментальних, так і фахових дисциплін; • використання основних понять синергетики при викладанні природничо-наукових та гуманітарних дисциплін; • впровадження спецкурсів з синергетики відповідно до профілю вищих навчальних закладів;
3.	Синергетика освіти	<ul style="list-style-type: none"> • створення єдиного міждисциплінарного простору у навчальному закладі; • новий тип соціальних відносин між усіма учасниками навчально-виховного процесу, що передбачає взаємодію на правах рівності, співробітництва, співтворчості, взаємної допомоги;

	<ul style="list-style-type: none"> використання синергетичних методів навчання: нелінійний діалог, пробуджуюче навчання, гештальтосвіта тощо.
--	--

Висновки

1. Застосування принципу міжпредметної інтеграції в професійній підготовці майбутніх практичних психологів у ВТНЗ дає підстави дослідити особистість студента як активно-мислячого суб'єкта, котрий пізнає світ своєї майбутньої професії і себе в цьому світі на засадах системного, синергетичного, антропологічного, суб'єктно-діяльнісного підходів.

2. Теоретичною основою синергетичної організації інтегрального професійного простору є міжпредметна інтеграція як мета-результат синергетичного механізму організації навчання майбутніх практичних психологів.

3. Суб'єктно-розвивальний освітній простір майбутнього практичного психолога є складовою структури його інтегрального професійного простору.

4. Професійно-спрямована психолого-педагогічна компетентність, представляючи собою систему синергетичного порядку, що зорієнтована на активізацію процесів професійної самоорганізації майбутнього фахівця, включає в себе не тільки змістові компетентності і технологічні засоби самоздійснення автономності, але й методики діагностики, оцінювання та прийоми регулювання процесу готовності студентів до прояву синергетизму в автономності навчальної діяльності і в процесі професійно-спрямованої психолого-педагогічної підготовки майбутніх практичних психологів.

5. На основі інтеграції професійно-спрямованих психолого-педагогічних дисциплін у майбутніх практичних психологів формується власний синергетизм і синергетизм взаємодії з іншими; пріоритет особистісного розвитку студента, його суб'єктність, потреби, мотиви, смисли, здібності, індивідуально-психологічні особливості у формуванні професійної надійності.

Література:

1. Всемирная декларация о высшем образовании для XXI века: подходы и практические меры // Дистанционное образование. 1999. № 5. – С.4–9.
2. Скотний В.Г. Філософія символічного світу. Цінності. // Філософія. Історичний і систематичний курс. – К. : Знання України. 2005. – 575 с.
3. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. // Общ. ред., сост. и предисл. А.Ю. Согомонов: пер. с англ. – М. : Политиздат, 1992. – 543 с.
4. Колотило М.О. Університетська освіта в контексті соціально-культурної трансформації глобалізованого суспільства // Молодь у сучасному світі: філософсько-культурологічні виміри. Зб. матеріалів Міжнародної наукової конференції – К. 26-27 березня 2009 р. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2009, – 504 с.
5. Андрищенко В.П. Освіта в пошуках нових стратегій мислення / В.П. Андрищенко // Вища освіта України. 2003. – № 2. – С.5-6.
6. Лактіонова Г. Концепт покоління // Концептосфера педагогічної освіти: Матеріали філософсько-методологічного семінару «Аксіологічна концептосфера педагогічної освіти» / Авт. ідеї і укор. Т.П. Усатенко. – К. – Ніжин: 2010 –299 с.
7. Князева Е.Н. Основания синергетики. Режимы с обострением, самоорганизация, темпомыры / Е.Н. Князева, С.П. Курдюмов // – СПб.: Алетея. 2002, – 414 с.
8. Шевелёва С.С. К становлению синергетической модели образования / С.С. Шевелёва // Общественные науки и современность. – 1997, –№ 1; – с. 125–133.
9. Коломієць С.В. Синергетичні аспекти освіти: Питання методології / С.В. Коломієць // Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових праць. – 2011. – Вип. LV. ч. 1. – С.23-36.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИНТЕГРИРОВАННЫХ КОМПЕТЕНТНОСТИ У БУДУЩИХ ПРАКТИЧЕСКИХ ПСИХОЛОГОВ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ В ВТУЗ

Резюме. Рассмотрены теоретические аспекты применения межпредметной интеграции как целевого результата синергического механизма организации интегрального профессионального пространства в процессе обучения будущих практических психологов.

Ключевые слова: межпредметная интеграция; синергические принципы; интегральное профессиональное пространство; профессионально направленная психолого-педагогическая компетентность; профессиональная надежность практического психолога.

E.Luzik

METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF THE INTEGRATED COMPETENCE FORMATION OF FUTURE PSYCHOLOGIST IN THE PROCESS OF TRAINING IN HTEI

Summary. The theoretical aspects of application between subject integration are considered. It is discovered as a special purpose result of synergistically mechanism of integral professional area organization in the process of the future practical psychologist study.

Key words: intersubject integration; synergistically principles; integral professional area; professionally directed psychology-pedagogical competence; professional reliability of a practical psychologist.